

KONTROLA PROMETA MLJEKOM I PROIZVODNJE MLJEČNIH PROIZVODA

Naročito u okolici većih gradova razvila se nedopuštena trgovina mljekom.

Razni pretrčaci, ne samo da nekontrolirano trguju mljekom, nego ga još i patvore dolijevajući i preko 50% vode (nalaz sanitarnih organa grada Zagreba) i obiru mast, donoseći ga kupcima u nehigijenskom posudu.

S druge strane, zbog velike oskudice u masnoćama, nastale kao kao logična posljedica slabog uroda žitarica (osobito kukuruza) u prošloj godini, porasla je (u zimskim mjesecima) potražnja za maslacem.

Radi toga i pojačanog uzgoja bijelih svinja (za koje se troši obramo mljeko) povećao se broj t. zv. separatorskih stanica. U ovim se stanicama, smještenim u nehigijenskim prostorijama, na vrlo primitivan nestručan način proizvodi vrhnje. Isto tako pod sličnim uvjetima proizvodi se i maslac.

Zbog toga, a na poticaj Stručnog udruženja mljekarskih privrednih organizacija Hrvatske, Državni sekretarijat za poslove narodne privrede, dao je upute NO-ima kotara, gradova i gradskih općina o mjerama, koje trebaju poduzeti, da spriječe nedopušteni promet i takvu preradu mljeka.

Upute glase:

»1. Osobe, koje vrše proizvodnju maslaca iz mljeka **koje nije njihov proizvod,**

možu tu proizvodnju vršiti samo na temelju odobrenja narodnog odbora. Naime proizvodnja mlječnih proizvoda smatra se zanatskom radnošću prema Uredbi o privrednim djelatnostima koje se smatraju zanatskim radnostima i o stručnoj spremi potrebnoj za obavljanje tih radnosti (Narodne novine br. 44/54), i za nju treba postojati odobrenje narodnog odbora. Prema tome protiv osoba koje nemaju takvo odobrenje treba primijeniti propise čl. 88. i 102. Uredbe o zanatskim radnjama i zanatskim poduzećima.

2. Osobe koje se u vidu zanimanja neovlašteno bave kupoprodajom mljeka i mlječnih proizvoda obavljaju djelatnost koja nije dopuštena. Ovo se odnosi na osobe koje u svoje ime i za svoj račun vrše **nakup i prodaju mljeka** bilo po kućama, tržnicama ili pak mljeko prodaju poduzećima odnosno njihovim nakupnim stanicama. U ovakvim slučajevima primijeniti čl. 226. KZ-a.»

Upute iz gornjeg stava ne odnose se na same proizvođače, koji vlastito mljeko donose u grad na prodaju. Uprava za veterinarsku službu izdala je u istom smislu upute veterinarskim inspekcijama NO-a kotara i gradova, da izvrše kontrolu svih registriranih organizacija i drugih lica na svome području, koja proizvode mljeko i mlječne proizvode namijenjene javnoj potrošnji.

Z.

NAŠE MLJEKARE

GRADSKA MLJEKARA ZAGREB PROŠIRUJE SVOJE NAKUPNO PODRUČJE I POMAŽE OTVARATI NOVE MLJEKARE

Nastojeći u jednu ruku da se opskrbi što većim količinama mljeka i mlječnim proizvodima, a u drugu ruku, da preko druge pomogne proizvođačima mljeka u krajevima, gdje još nema mljekara, ili gdje su zbog raznih negativnih okolnosti prestale raditi, Gradska mljekara Zagreb počela je osnivati mljekare i u takovim krajevima.

Posljednjih mjeseci vodila je Gradska mljekara pregovore o podizanju mljekara i njihovu radu s predstavnicima pojedinih kotara i sa zadrudnim organizacijama na teritoriju pojedinih kotara. Na temelju tih razgovora u kotaru Vargin Most već se ure-

đuje mljekara u Lasinji, te će biti puštena u pogon ovih dana. Na području istog kotara vođeni su razgovori o podizanju mljekare u Sjeničaku, te se vrše predradnje, da se otvori mljekara i u tom mjestu.

U kotaru Vojniću pomogla je Gradska mljekara sa savjetom za građenje, nabavom uređaja i stručnom poukom osoblja te zadruge, te u vrijeme od dva mjeseca postavljena je mljekara s kapacitetom od 1.500—2.000 litara, koja je već proradila i ima već sada lijep uspjeh u svom radu.

U Petrinji u zajednici s tamošnjim kotarskim zadrudnim savezom, pa uz stručnu i djelomičnu pomoć u opremi, puštena je i ta mljekara u pogon, koja nije radila već dvije godine.

U kotaru Čazma dogovoreno je s predstavnicima kotara i zadružnih organizacija, da se podignu još i mljekare u Čazmi i Ivanič-Kloštru. Već se uređuje mljekara u Čazmi, a zatim će urediti mljekare u Ivanič-Kloštru.

S Narodnim odborom kotara i Kotarskog saveza poljoprivrednih zadruga u Dvoru na Uni, također je sporazumno dogovoreno, da Gradska mljekara Zagreb otvori, tri mljekare u tom kotaru, i to u Dvoru, Bešlincu i Divuši.

U Divuši već radi mljekara, a u Dvoru i Bešlincu uređuju se mljekare, te bi time i taj kotar bio obuhvaćen u cijelosti otkupom mljeka.

Na posavskom teritoriju kotara Sisak Gradska mljekara namjerava otvoriti preradbene mljekare u mjestu Gušću, s kojom bi se obuhvatio taj teren otkupom mljeka, jer se u tom kraju otkako je Gradska mljekara prestala raditi i predala to područje kotaru Sisak, već dvije godine uopće mljeko ne otkupljuje.

U kotaru Novska, gdje su već četiri mljekare, proradila je još i peta u selu Mlaki općine Jasenovac. Također će se otvoriti ponovno mljekare u Krapju, gdje također nema mljekarskog objekta.

U sporazumu s kotarskim predstavnicima u Ludbregu dogovoreno je, da se u što kraćem vremenu otvori mljekara u samom Ludbregu. To bi bila četvrti mljekara Gradske mljekare u tom kotaru, a obuhvatio bi se sav otkup tržnih višaka u mljeku toga kotara. Osim toga s predstavnicima kotara i Sanitarne inspekcije i s predstavnicima Gradske mljekare Zagreb dogovoreno je, da će se zabraniti rad svih separatora, koji ne udovoljavaju osnovnim higijenskim i drugim zakonskim propisima.

Gradska mljekara Zagreb obvezuje se, da će urediti sve svoje sadanje mljekare i obuhvatiti sve tržne viške mljeka toga kotara preko svojih mljekara.

Na koji način Gradska mljekara Zagreb otvara te mljekare?

U zajednici s predstavnicima dotičnih kotara i zadružnih organizacija ona se zajednički dogovori, u kojim mjestima treba podići mljekaru. Nakon toga se nađu prikladne prostorije, koje odgovaraju bar osnovnim propisima higijene i tehničko tehnološkim zahtjevima, te se urede bilo na trošak Gradske mljekare Zagreb, ili dotične zadruge, već prema dogovoru. Gradska mljekara daje stručni savjet za uređenje dotične mljekare, poslovođu i opremu. Osim toga Gradska mljekara pomaže, da se poboljša prehrana muzne stoke ti-

me, što prema svojim mogućnostima dodjeljuje tim mljekarama krmne koncentrate.

Organizaciju otkupa i dopremu mljeka do mljekare, isplatu mljeka proizvođačima i kontrolu kvalitete vrši dotična zadruga. Za taj posao plaća Gradska mljekara zadruzi sve režijske troškove i plus tome od 0.50 do 1.— dinara po jednoj litri otkupljenog mljeka kao maržu za taj rad.

Mljeko u mljekari preraduje ili obrađuje osoblje Gradske mljekare i za račun Gradske mljekare.

Otkupne cijene mljeka na dotičnom području određuje sporazumno predstavnik kotara, zadruge i Gradske mljekare Zagreb.

Na ovaj način Gradska mljekara Zagreb radila je i dosad sa cijelim nizom zadruga na svojem nakupnom području, a produžiti će takav rad i ubuduće.

Izvršujući taj zadatak Gradska mljekara Zagreb ima svojih poteškoća zbog oskudnih materijalnih vlastitih sredstava. Narodni odbori pojedinih kotara i zadružnih organizacija također nemaju materijalnih sredstava, što naravno otežava ovaj posao.

U navedenim kotarima osim u Ludbregu i Čazmi ima priličan broj muzne stoke (krava), ali mogu proizvoditi malo mljeka, jer krave drže primitivno i slabo ih hrane. Naročito slabo hrane muznu stoku u zimskim mjesecima tek toliko, da samo preživi. Zato je u tim područjima velika razlika u proizvodnji mljeka u zimskom i ljetnom periodu.

U ljetnom periodu stoka se hrani zelenom krmom i ide na pašu, i tada ima dosta mljeka; u tim se mjesecima naročito osjeća nestašica mljekarskih objekata u tim krajevima.

U zimskom periodu proizvodnja mljeka u tim krajevima je vrlo minimalna, tako da jedva podmiruje potrebe vlastitog kućanstva, te se stoga obično u to vrijeme i zatvaraju mljekare.

Da se ova korisna akcija uzmogne po Gradskoj mljekari Zagreb i nadalje proširivati i na ostala neobrađena područja, trebat će mnogo truda i materijalnih sredstava.

Sama Gradska mljekara ne će moći sve te zadatke ubuduće oživotvoriti bez pomoći drugih zainteresiranih, a to su uglavnom Narodni odbori dotičnih kotara i njihove zadružne organizacije, nadalje Narodni odbor grada Zagreba, Stočarski zadružni savez Hrvatske i Stručno udruženje mljekarskih privrednih organizacija Hrvatske.

Samo čvrsta i zajednička suradnja svih naprijed navedenih i zainteresiranih strana pridonijet će da se podizaj mljekarski objekti i na onim područjima, gdje ih još nema.

Kako zamišljam tu pomoć i suradnju?

Narodni odbori kotara i zadružnih organizacija treba da pomognu Gradskoj mljekari Zagreb u organizaciji rada i prema materijalnim mogućnostima.

Narodni odbor grada Zagreba treba da pomogne u toj akciji Gradskoj mljekari dopunskim investicionim sredstvima. Grad-

ska mljekara Zagreb svojim stručnim osobljem dat će stručnu pomoć, da se organizira i postavi sam objekt. Nadalje će pomoći opremom, kojom raspolaže. Osigurat će stručno osoblje za daljnje vođenje mljekare.

Stočarski savez Hrvatske trebao bi pomoći takove akcije materijalnim sredstvima. Nadalje da pomaže zajednički tu akciju u organizacionom i stručnom pogledu bez obzira, da li će momentano ta mljekara biti zadružna.

Mijo Dočić

ZA NAŠE SELO

MAJČINO MLJEKO

Mlijeko je najbolja i najsavršenija živezna namirnica, jer sadrži sve elemente, koji su neophodno nužni u našoj prehrani. To je jedina kompletna hrana, koja je od prirode određena za prehranu čovjeka i drugih sisavaca u njihovoj najnježnijoj i najosjetljivijoj dobi, u prvim danima i mjesecima iza poroda. Putem mlijeka novorođenče ostaje u najužoj vezi sa majkom pa je takoj najsigurnije zaštićeno od nepovoljnih utjecaja okoline, na koje se njegov nježni organizam još nije privikao. Mlijekom dobiva dijete i mladunče ne samo sve potrebne hranjive elemente za svoj normalni razvitak u najpovoljnijem obliku nego i razne zaštitne tvari, koja ga štite od vanjskih nepogoda, a naročito od mnogobrojnih zaraznih bolesti.

Treba međutim naročito naglasiti, da mlijeko žene i mlijeko raznih životinja nemaju isti sastav. Kod životinja su procentualno jače zastupane bjelamčevine i masti, kod mlijeka žene naprotiv šećeri. Na količina mineralnih tvari i vitamina nije ista. To je od prirode tako uređeno, jer potreba za rast i razvitak novorođenčeta i mladunčadi raznih životinja jesu doduše slične, ali ne potpuno iste. Zato svakom mladom stvoru najbolje odgovara mlijeko vlastite majke i samo mlijeko vlastite majke može mu osigurati pravilan razvitak i brz napredak. Zato i novorođenče i dojenče najbolje uspijeva i napreduje na prsima svoje majke.

Još je jedan razlog, radi kojeg je majčino mlijeko nenadoknadivo i nezamjenjivo: čistoća. Uz veoma male pažnje majke dojilje može dijete dobiti savršeno čisto mlijeko bez zaraznih klica, što je kod prehrane djeteta kravljim ili drugim mlijekom veoma teško, u običnom životu praktično

skoro nemoguće. Zato vidimo, da je smrtnost dojenčadi najmanja tamo, gdje majka doji svoje čedo, makar prilike bile inače ma kako primativne i teške, a da su naprotiv umjetno hranjena djeca uvijek znatno ugrožena pa i ako inače žive u najpovoljnijim uvjetima. Zato je neophodno potrebno, da majka poduzme sve moguće, da joj dijete dobije ono najbolje, na što od prirode ima pravo. Vrlo rijetki su slučajevi, da majka ne može dojiti. U tom slučaju ili ako dijete ostane bez majke jedina prirodna dobra zamjena za majčino mlijeko je mlijeko krave ili druge životinje. Ali radi razlike u sastavu mlijeka životinje i žene i radi opasnosti infekcije mlijeka zaraznim klicama treba kod umjetne prehrane životinjskim mlijekom dobro upoznati način priređivanja, čuvanja i davanja te hrane dojenčetu, da bi se izbjegli teški probavni poremećaji radi loše prehrane. O tome ćemo pobliže govoriti drugi put.

Dr. Eugen Nežić

SPREČAVANJE NADMA KOD GOVEDA

Nadam nastaje kod pašnih goveda pretežno u toplo godišnje doba, kad im se naglo rasteže burag i kapura (predželuci) zbog plinova. To se dešava kad uzmu veće količine zelene djeteline ili drugih lepirnjača, bujne trave, lišća od kupusa, kelja, repe i t. d. Ta hranjiva znatno jače vriju, ako su pokisla, orošena, smrznuta ili uvela. Tada može oboljeti istodobno više goveda. Posljedice su često takove, da ugroze život blaščeta.

Nije čudo, da se vlasnici zanimaju, kako bi spriječili ili uklonili ovu opasnost od svojih goveda. Poznato je već odavna utvrđeno pravilo, da je bolje, sigurnije i jednostavnije spriječiti bolest, negoli je li-